وضعیت عمومی آموزش و پرورش همدان خوب نیست؛

کلاس‌های زمین مانده در همدان، نتیجه بی‌تدبیری مدیران

نظام آموزش و پرورش برای تغییر نیاز به هوای تازه دارد

سپهرغرب، گروه اجتماعی – آذین رضایی: مسئول ستاد راهبری تخصصی حوزه آموزش و پرورش در سازمان بسیج دانشجویی با بیان اینکه وضعیت عمومی آموزش و پرورش استان همدان همچون سایر ادارات کل وضعیت خوبی نیست و نظام آموزش و پرورش برای تغییر نیاز به هوای تازه دارد، گفت: در تمام مناطق آموزشی همدان هنوز بسیاری از کلاس‌ها زمین مانده و معلم برای برپایی کلاس‌ها نداریم.

تعلیم و تربیت نیاز ضروری بشر بوده و انسان در طول حیات خود، پیوسته به آن نیازمند است. تربیت انسان‌های دانا، هم‌جهت و هماهنگ با معیارهای اسلام یکی از اهداف و وظایف اساسی در نظام جمهوری اسلامی محسوب می‌شود؛ نهادهای آموزشی ازآنجایی‌که ارتباط نزدیک، زنده، متداول و منظمی با مخاطبان خود دارند و خیل عظیم کودکان، نوجوانان و جوانان را دربرمی‌گیرند در نتیجه جایگاه مهمی در تعلیم و تربیت اسلامی افراد دارند. آموزش و پرورش یکی از نهادهای بسیار مهم و تأثیرگذار با مسئولیت اهتمام به امر تعلیم و تربیت اسلامی آحاد مردم بوده و زمینه‌ساز رشد فکری و اخلاقی انسان‌ها در یک جامعه پویا است.

آموزش و پرورش کشور طی سال‌های اخیر به دلیل برنامه‌ریزی‌های غلط و عدم مدیریت صحیح متولیان امر در این حوزه با بحران‌های بسیاری ازجمله کمبود شدید بودجه، کمبود معلم حرفه‌ای و مازاد معلمان غیرحرفه‌ای و با تحصیلات غیر مرتبط، دخالت نهادهای غیر متخصص و انتخاب وزیران ضعیف و غیرتحولی، مدارس کپری و کانکسی، محتوای کتب درسی و... مواجه بوده و متأسفانه اقدام مؤثری نیز به‌منظور رفع این ضعف‌ها و بحران‌ها نشده است.

در استان همدان نیز به‌تبع مشکلات سراسری موجود در این حوزه و به دلیل حضور مدیران منفعل و بدون برنامه شاهد تنزل در امر تعلیم و تربیت بوده‌ایم و این بحران‌ها نارضایتی معلمان، خانواده‌ها و دانش‌آموزان را به‌دنبال داشته است. به‌منظور پرداختن به این موضوع با مسئول ستاد راهبری تخصصی حوزه آموزش و پرورش در سازمان بسیج دانشجویی به گفت‌وگو نشستیم.

سجاد صدیقی در گفت‌وگو با خبرنگار ما با اشاره اجمالی به وضعیت کنونی آموزش و پرورش اظهار کرد: ازنظر ما مجموعه دستگاه تربیت رسمی کشور دچار چهار بحران جدی شده است؛ متغیرهای نگهدارنده نظام آموزش و پرورش امروز به یک وضعیت بحرانی رسیده و پس از بحران به مرحله فروپاشی می‌رسد.

وی با بیان اینکه سرمایه اجتماعی به‌عنوان بحث اول در این بحران مطرح است، گفت: در فرآیند ۴۰ ساله انقلاب اسلامی یکی از سرمایه‌های اساسی و قابل قبول حوزه اجتماعی جامعه فرهنگیان بود و در هر حوزه از ظرفیت خیلی خوب جامعه معلمان استفاده می‌کردند.

این معلم آموزش و پرورش ناحیه دو همدان بیان کرد: امروز یکی از آسیب‌های جدی از بین رفتن اعتماد جامعه معلمان است که به دلیل رفتارهای ناصادقانه و خاصه عدم باورمندی به این قشر طی چند سال گذشته، به مرحله‌ای رسیده که به یک جامعه معترض به وضع موجود تبدیل شده‌اند.

صدیقی نیروی انسانی را متغیر دوم در وضعیت بحرانی کنونی برشمرد و افزود: متأسفانه به دلیل نوع عملکرد چند سال گذشته و طبق توافق سازمان امور استخدامی وزارت آموزش و پرورش در سال گذشته حدود ۱۹۷ هزار معلم کمبود داریم.

وی با بیان اینکه در چهار سال آینده نیز ۳۰۰ هزار بازنشسته خواهیم داشت، تصریح کرد: طبق برآوردها تا پایان دولت فعلی آموزش و پرورش حدود ۵۰۰ هزار نیرو نیاز دارد که متأسفانه به دلیل عدم سیاست‌گذاری مناسب از سال‌های ۹۳ به بعد و اصرار بر آن سیاست غلط، ما را به وضعیت بحرانی رسانده است.

مسئول ستاد راهبری تخصصی حوزه آموزش و پرورش در سازمان بسیج دانشجویی ادامه داد: تقریباً در تمام مناطق آموزشی همدان بسیاری از کلاس‌ها زمین مانده و معلم برای برپایی کلاس‌ها نداریم؛ در کل کشور نیز وضعیت همین‌گونه است؛ تا به حال سابقه نداشته به نیمه آبان‌ماه برسیم و ساماندهی نیروی انسانی معطل مانده باشد.

صدیقی با بیان اینکه مدیریت در سازماندهی نیروها بسیار ضعیف است خاطرنشان کرد: نسبت به کمبودها نیز اقدام جدی طی سال‌های گذشته و امسال نشده است.

وی دانش‌آموز و مخاطبان خاص این سازمان را متغیر سوم در ایجاد بحران کنونی در مجموعه دستگاه تربیت رسمی کشور دانست و یادآور شد: طبق گزارش وزیر آموزش و پرورش سابق از مجموع ۱۴ میلیون دانش‌آموز در کشور بیش از سه میلیون نفر یعنی یک‌پنجم به سامانه شاد دسترسی نداشتند که این آمار در استان همدان نیز به همین نسبت است.

معلم آموزش و پرورش ناحیه دو همدان اظهار کرد: حدود سه میلیون نفر از جمعیت دانش‌آموزی نیز کاربری در سامانه شاد داشتند ولی در این برنامه حضور نداشتند، طبق گزارش یک سال پیش وزارت ارتباطات، داده‌های جابجا شده در سامانه شاد نشان‌دهنده حضور حدود ۴۰ درصد دانش‌آموزان در این سامانه است.

صدیقی با بیان اینکه طبق گزارش‌ها حدود بیش از ۶ میلیون نفر قریب به ۱٫۵ سال است که از حق عمومی خود از تحصیل و تربیت رسمی محروم مانده‌اند، گفت: عمدتاً این تعداد از قشر محروم و مستضعف جامعه هستند.

وی با تأکید بر اینکه متأسفانه با توجه به آمار و ارقام اعلامی از استان‌ها، افراد بازمانده از تحصیل از هفت هزار تا ۱۵ هزار مورد عنوان می‌شود، بیان کرد: این آمار در همدان ۴۰ درصد جمعیت دانش‌آموزی استان و حدود ۱۰۰ هزار نفر است که مسئولان امر با بی‌صداقتی نسبت به این موضوع رفع تکلیف می‌کنند.

مسئول ستاد راهبری تخصصی حوزه آموزش و پرورش در سازمان بسیج دانشجویی افزود: از نظر ما وضعیت به حدی رسیده که دانش‌آموز به‌عنوان مخاطب اصلی ما از مخاطب بودن نسبت به آموزش و پرورش، جدا و محروم شده است و به تعبیری در حال از دست دادن مخاطب خود هستیم؛ با وضعیت فعلی، شرایط اقتصادی و دنیای مجازی دست‌به‌دست هم داده که دانش‌آموز از مرجعیت نظام آموزش و پرورش و معلم به‌عنوان یک مرجعیت اجتماعی در حال خروج است.

صدیقی سرمایه مدیریتی را مشکل چهارم در بحران پیش آمده برشمرد و تصریح کرد: زمانی برای یافتن سرمایه غنی مدیریتی در کشور، انتخاب بسیاری از استانداران، فرمانداران و بخشداران تا رایزن‌های فرهنگی از دل جامعه معلمی کشور بود اما امروز به‌جایی رسیدیم که حتی در انتخاب وزیر نیز مستأصل شده‌ایم.

وی با بیان اینکه وضعیت سرمایه مدیریتی به حدی ضعیف شده است که میانگین سابقه کار مدیران کل در کشور ۳۲ سال و میانگین سابقه کار مدیران مناطق آموزشی حدود ۲۸ سال است، ادامه داد: این بدان معناست که سرمایه مدیریتی ما رو به پیر شدن رفته و نتوانسته‌ایم پوست‌اندازی و کادرسازی برای اداره امور در آینده آموزش و پرورش داشته باشیم.

معلم آموزش و پرورش ناحیه دو همدان خاطرنشان کرد: این چهار مسئله عنوان‌شده به‌عنوان متغیرهای نگهدارنده نظام آموزشی است که اگر به این مسائل در کل کشور نپردازیم، تحلیل و برآورد آینده شناسانه این است که طی دو سه سال آینده باید فروپاشی نظام آموزش و پرورش یا نظام تربیت رسمی خود را پذیرفته و نظام رسمی هویت‌ساز ملی خود را از دست بدهیم و یا برای اداره امور اگر از امروز چاره‌اندیشی نکنیم به تمام توصیه‌های ذیل پروژه جهانی‌سازی همچون پته‌ای کردن آموزش عمومی، خرید خدمات آموزش عمومی تن دهیم.

صدیقی با بیان اینکه اتفاق ناگواری که چندین سال است رهبر معظم انقلاب بر آن تأکید داشته و آن حاکمیت‌زدایی از دستگاه رسمی تربیت عمومی بوده، رقم می‌خورد، یادآور شد: این اتفاق در سراسر کشور فراگیر و به بحران ملی تبدیل شده است؛ اگر مجموعه جامعه رسانه‌ای و اصحاب ذی‌نفوذ در دل استان و ملی آن را تبدیل به یک گفتمان و مطالبه ملی نکنند مشخص نیست چند سال آینده چه بر سر آموزش و پرورش بیاید.

وی با تأکید بر اینکه اتفاقاتی که در درون در حال رقم خوردن است نسبت به طراحی نظام بین‌الملل بسیار کوچک است، اظهار کرد: از دوره استعمار نو و فرانو عبور کرده و وارد دوره چهارم استعمار شده‌ایم که خود را ذیل اصل مجازی تعریف می‌کند.

مسئول ستاد راهبری تخصصی حوزه آموزش و پرورش در سازمان بسیج دانشجویی گفت: تمام تلاش جریان تمدنی مادی و استعمار در دنیا این است که بتواند عرصه حکمرانی را در فضای بین‌الملل به نفع خود تغییر دهد و شروع آن را از تغییر در حکمرانی تربیتی قرار داده است.

صدیقی با تأکید بر اینکه تمام تلاش آن‌ها این است که طی دو سه سال آینده پلتفرم‌های آموزش عمومی را به دست بگیرند، بیان کرد: در صورت رقم خوردن این امر و با توجه به ضعف‌های بسیار داخلی ما، باید منتظر باشیم که جریان تربیتی هویتی نسل آینده در دست ما نخواهد بود و نسل بعد از ما برای دنیای دیگری که تأمین‌کننده اقتضائات نظام سرمایه‌داری خواهد بود تربیت می‌شوند.

وی با بیان اینکه اگر می‌خواهیم اتفاق جدی در حوزه نظام تربیتی رخ دهد باید این مهم را به یک مطالبه اجتماعی تبدیل کنیم، افزود: در این صورت ذیل این امر می‌توانیم بسیاری از اقتضائات موضوعی را تأمین و از وضعیت موجود به یک وضعیت قابل قبول کوچ کنیم.

معلم آموزش و پرورش ناحیه دو همدان تصریح کرد: این موضوعات طی گزارشی به شخص رئیس‌جمهور، دستگاه‌های مربوطه و برخی دستگاه‌های امنیتی ارسال شده؛ مسئله آموزش و پرورش یک پدیده اجتماعی است و با بسیاری از موضوعات دیگر متفاوت است.

صدیقی با یادآوری این مهم که برای حل موضوعات در دل اجتماع باید آن‌ها را تبدیل به یک فهم اجتماعی کنیم، ادامه داد: بسیاری از موضوعات با ابلاغ قابل حل نبوده و عزم عمومی را می‌طلبد؛ جمعیت نسل نو به‌تنهایی نمی‌توانند مطالبات را انجام دهند و باید همه از رسانه‌ها تا ذی‌نفوذان پای کار بیایند.

وی با بیان اینکه وقتی افراد صاحب تصمیم، در تراز حرکت و نظام آموزشی پست و مسئولیت نگیرند این‌گونه است که ذهن کوچک برای امر بزرگ قابل پردازش نیست، خاطرنشان کرد: در استان همدان نیز متأسفانه طی سال‌های گذشته به مسائل و مشکلات عنوان شده به‌اندازه کوچک‌ترین گفت‌وگو در فضای ذهنی و مدیریتی جریان مدیریتی نظام آموزش و پرورش پرداخته نشده است.

مسئول ستاد راهبری تخصصی حوزه آموزش و پرورش در سازمان بسیج دانشجویی یادآور شد: در فضای مدیریتی نظام آموزش و پرورش استان نه‌تنها گفت‌وگویی برای مسائل عنوان‌شده نبوده بلکه دغدغه‌ای نیز در این خصوص نداشته‌اند و در بهترین وضعیت رسیدگی به امورات روزمره بوده که آن‌هم متأسفانه به دلیل نوع مواجهه غلط، درست شکل نگرفته است که نارضایتی در بدنه تعلیمی و تربیتی کم کند.

صدیقی با تأکید بر اینکه در حوزه آینده‌شناسی، مدیریت، سیاست‌گذاری و حتی حوزه مدیریت امور روزمره موفق نبوده و شاهد اتفاقات ناگواری هستیم، اظهار کرد: قسمی از این اتفاقات را در نارضایتی جامعه معلمان، زمین ماندن کلاس‌های درس و عدم ساماندهی نیروی انسانی می‌بینیم.

وی با بیان اینکه وضعیت عمومی آموزش و پرورش استان همدان همچون سایر ادارات کل وضعیت خوبی نیست و نظام آموزش و پرورش برای تغییر نیاز به هوای تازه دارد، گفت: اصرار شخص رئیس‌جمهور بر جوان بودن وزیر به امید دمیدن این هوای تازه با یک امید جدید است تا بتواند انگیزه‌ها و علایق در دل این سیستم زنده شده و نظام آموزش و پرورش به حرکت درآید.

حال و روز وضعیت عمومی آموزش و پرورش همدان خوب نیست و صدای این ناخوشی از چند سال قبل و به‌دنبال بروز مشکلات و مسائل مختلف از کمبود معلم تا مباحث دیگر همچون پرداخت حقوق‌ها، درآمد اما به برکت حضور مسئولان بی‌تفاوت به مسائل و مشکلات و لاپوشانی آن‌ها این موارد به آتش زیر خاکستر تبدیل شد و کلاس‌های بر زمین مانده امروز در اکثر مناطق همدان در نیمه آبان ماه به دلیل نبود معلم ناشی از همان بی‌تدبیری‌ها و نبود مدیریت صحیح است.

بی‌تدبیری‌های مدیریت در حوزه آموزش و پرورش گریبان‌گیر معلمان، دانش‌آموزان و خانواده‌ها بوده و هست و تنها آسیب آن برای مدیر بی‌برنامه و ناآشنا به کار مدیریتی برکناری از جایگاه و پست فعلی است که اکنون تنها نظاره‌گر وضعیت موجود بوده و به‌جای چاره‌اندیشی با چند مصاحبه و بیان مطالبی نامربوط سعی بر عادی‌انگاری این مسائل دارد؛ البته مشکلات موجود در حوزه آموزش و پرورش کشوری بوده و ایجاد تحول در این حوزه نیاز به هوای تازه و به‌کارگیری نیروهای خلاق، جوان و دارای ایده دارد که بتوانند اقدامات مؤثری به‌منظور رفع جبران عقب‌ماندگی‌ها داشته باشند و در غیر این صورت و ادامه روند موجود طی چند سال گذشته نه‌تنها در تعلیم و تربیت نسل آینده خود نقشی نخواهیم داشت بلکه طراحان بین‌الملل برای بهره‌وری از نیروی انسانی عظیم ما برنامه‌هایی را به مرحله اجرا درخواهند آورد.

افزایش نشاط اجتماعی برای حل معضل اعتیاد

سپهرغرب، گروه اجتماعی: تأثیر جغرافیای محل زندگی و اعتیاد پدر و مادر از عواملی هستند که می‌توانند جوانان و نوجوانان را به بلای خانمان سوز اعتیاد گرفتار کنند؛ معضلی که حل آن افزایش نشاط جامعه است.

اگر تا به حال فکر می‌کردید که اعتیاد فقط مختص به فیلم و سریال‌هایی با این مضمون است که در انتهای آن همه‌چیز با خوبی و خوشی تمام می‌شود؛ یا اگر احساس می‌کنید مرغ همسایه غاز است و این چیزها برای ما اتفاق نمی‌افتد باید بگوییم که غول اعتیاد در کمین هر خانواده‌ای است که جوان و نوجوانی در سنین بلوغ دارند، به بیان دیگر دکه‌های روزنامه فروشی و سوپرمارکتی‌هایی که در نزدیکی مدارس فعالیت می‌کنند و سیگار می‌فروشند دروازه ورود دانش‌آموزان و دانشجویان به اعتیاد است.

■ غول اعتیاد در کمین نواجوانان و جوانان

تغییر مقاطع تحصیلی و مواجهه نوجوانان و جوانان با افکار و پدیده‌های تازه احتمال تجربه مصرف مواد مخدر را در این طیف افزایش می‌دهد؛ در کنار این نباید تأثیر جغرافیای محل زندگی و خانواده را به‌عنوان اصلی‌ترین بنیان زندگی افراد از یاد برد برای مثال اگر سری به مناطق جنوبی شهر بزنید با کودکان و نوجوانانی مواجهه می‌شوید که در کوچه پس‌کوچه‌های تنگ و باریک با یک توپ پلاستیکی اوقات فراغت می‌گذرانند آن هم درست در حالی که چند قدم آن طرف‌ترشان افرادی در حال استعمال مواد مخدر هستند؛ حال شما فکر کنید چه آینده‌ای در انتظار این بچه‌هاست و این روزه ورود دانش‌آموزان و دانشجویان به بسترهای آنلاین برای دریافت آموزش‌های تحصیلی و دانشگاهی منجر به افزایش ارتباط این گروه سنی با فضای مجازی شده است؛ ارتباطی که فرصت مناسبی را برای سوء استفاده قاچاقچیان مواد مخدر و خرید و فروش آن از طریق این فضا فراهم کرده است.

**ریشه‌های بروز اعتیاد در جوانان

آسیب‌شناس اجتماعی در خصوص ریشه‌های بروز اعتیاد در جوانان گفت: در حال حاضر اعتیاد به عنوان یک آسیب اجتماعی، بیماری روحی و عصبی یکی از گسترده ترین مشکلات و مسائل در جامعه است.

مجید ابهری، افزود: ریشه‌های اعتیاد از خانواده سرچشمه می‌گیرد؛ مسائلی مانند عدم توجه به دوستان، همسالان و هم‌بازی‌های فرزندان، عدم کنترل رفت و آمد، عدم نظارت بر روابط فرزندان از دلایل اولیه اعتیاد در جوانان و نوجوانان است.

وی بیان کرد: اما یکی دیگر از مسائلی که در روی آوردن جوانان و نوجوانان به اعتیاد نقش بسیار پررنگی دارد اعتیاد پدر و مادر است که می‌تواند بر فرزند اثر مستقیم داشته باشد همچنین محیط زندگی در جامعه نیز تأثیر مهمی در این زمینه دارد.

این آسیب‌شناس با اشاره به اینکه در حال حاضر اعتیاد بین جوانان ۱۷ تا ۲۵ سال بیشتر دیده می‌شود عنوان کرد: متأسفانه در حال حاضر اعتیاد بین جوانان ۱۷ تا ۲۵ سال بیشتر دیده می‌شود و افرادی که به این معضل خانمان‌سوز روی می‌آورند به دو دسته تقسیم می‌شوند افرادی که گرایش به سمت استفاده از مواد مخدر گیاهی دارند و افرادی که به استفاده از مواد مخدر صنعتی تمایل دارند.

ابهری اظهار کرد: مواد مخدر صنعتی و گیاهی که گیاهی شامل گراس، حشیش، ماری‌جوانا می‌شود و در حال حاضر نوع شیمیایی آن که جدیدترین و خطرناک‌ترین نوع آن بوده است و مخلوطی از دو یا چند مورد از این موارد نام برده شده با یکدیگر است تنها با یکبار مصرف فرد را به باتلاق اعتیاد می‌کشاند که متأسفانه جوانان و نوجوانان با ریختن این ماده درون سیگار آن را استعمال می‌کنند؛ نوع صنعتی نیز شامل شیشه، کراک و مواد مخدری هستند که از افزودنی‌های شیمیایی به دست می‌آیند.

وی تصریح کرد: نوع دیگری از مواد مخدر که بسیار خطرناک نیز بوده است از مخلوط شیشه و مواد مخدر گیاهی مانند هروئین به دست می‌آید که بسیار خطرناک بوده است و مصرف آن تبعات جبران‌ناپذیری برای فرد دارد؛ چراکه فرد با یک بار استفاده از این ماده مخدر دچار فراموشی، گیجی و توهم خواهد شد و احتمال خودکشی و وقوع جنایت به دست این افراد بسیار شایع است.

■ افزایش نشاط اجتماعی برای حل معضل اعتیاد

این آسیب‌شناس در پاسخ به این سؤال که چرا علیرغم تورم و افزایش قیمت در بسیاری از موارد در دسترس همچنان مواد مخدر با قیمت‌های بسیار پایینی عرضه می‌شوند گفت: در حال حاضر متأسفانه مواد مخدر با قیمت‌های بسیار پایین و حتی زیر ۱۰۰ هزار تومان در دسترس افراد قرار می‌گیرد؛ این مسئله به دو دلیل رخ می‌دهد ابتدا اینکه معتادان با خرید مواد مخدر و مصرف نیمی از آن، باقیمانده مواد مخدر را با نوع ارزان‌تر و نامرغوب‌تر مخدرها مخلوط کرده و قیمت آن را تا حد قابل توجهی پایین می‌آورند؛ دوم اینکه مافیای مواد مخدر برای آلوده‌سازی جوانان و سقوط آن‌ها به باتلاق اعتیاد فعلاً در حال دادن سوبسید به بعضی از مخدرها هستند که بعد از آلوده شدن فرد و اعتیاد آن را با قیمت بالاتری به فروش می‌رسانند.

ابهری درخصوص راه حل‌های فائق آمدن بر مشکل اعتیاد و حل معضلات این بلای خانمان‌سوز که در کمین جوانان و نوجوانان است تأکید کرد: مسلماً برای این مشکل راه حل‌هایی از قبیل بهره‌مندی جوانان و نوجوانان از آموزش‌های مناسب است که از دوره دبستان باید شروع شود پس از آن اطلاع‌رسانی و آموزش از طریق خانواده‌ها و مدارس؛ اما گام دوم برای حل این معضل اطلاع‌رسانی به پلیس مبارزه با مواد مخدر درباره تولیدکنندگان و فروشندگان این بلای خانمان‌سوز است چراکه شبکه گسترده مافیای تولیدکنندگان و فروشندگان مواد مخدر باید با کمک مردم و پلیس مبارزه با مواد مخدر ریشه‌کن شود؛ مسئله بعدی نیز که از اهمیت بسیار زیادی بهره‌مند است بالا بردن سطح نشاط اجتماعی، ایجاد سرگرمی، تفریحات رایگان و ارزان قیمت برای جوانان است که جایگزین سرگرمی‌های فاسد و آزاردهنده باید باشند.

فاطمه میرزاجعفری

بیماری کرونا عامل افزایش درخواست طلاق شده است

سپهرغرب، گروه اجتماعی: کووید۱۹ و موقعیت‌های استرس‌زای آن باعث شده است روابط خانوادگی دچار مشکل شود و تعداد زوج‌هایی که خواهان جدایی و طلاق هستند افزایش یابد.

عضو هیئت علمی و مدیر گروه خانواده پژوهشگاه حوزه و دانشگاه در همایش ملی کرونا که به‌همت دانشکده رفاه برگزار شد درباره تأثیرات کووید۱۹ بر خانواده گفت: محیط‌های اجتماعی و اقتصادی در حال تغییر بر اثر شیوع بیماری کووید۱۹ ممکن است ترجیحات خانوادگی افراد را نیز تغییر دهند. کووید۱۹ نوعی اخلال اجتماعی است که شرایط استرس‌زایی برای خانواده‌ها ایجاد کرده است و این وضعیت می‌تواند منجر به افزایش اختلافات خانوادگی و تعداد طلاق‌ها در جامعه شود.

حجت‌الاسلام محمدرضا سالاری‌فر، در ادامه با معرفی «مقیاس شش‌گانه کسلر» شامل ۶ موقعیت روانی اضطراب و عصبانیت، احساس ناامیدی، احساس ناآرامی و بی‌قراری، احساس افسردگی و غمگینی، احساس سخت بودن انجام هر کاری و احساس بی‌ارزشی، وضعیت ایران در این ۶ موقعیت روانی را تشریح کرد و گفت: ۴۲٫۸ درصد جمعیت کل کشور طبق معیار گفته‌شده با اضطراب و عصبانیت مواجه بوده‌اند (همیشه، بیشتر اوقات یا گاهی اوقات)، این مهم‌ترین مؤلفه پریشانی روان‌شناختی است که جمعیت کشور با آن دست و پنجه نرم می‌کنند. سه مؤلفه احساس ناامیدی، احساس ناآرامی و بی‌قراری، احساس افسردگی و غمگینی بین جمعیت کل کشور از منظر درصد مواجهه، همسان و تقریباً دارای اهمیت یکسانی‌اند و در مرتبه دوم قرار دارند. احساس سخت بودن انجام هر کاری و احساس بی‌ارزشی به‌ترتیب در اهمیت بعدی از نظر درصد مواجهه قرار دارند. اضطراب و عصبانیت، احساس ناامیدی، احساس ناآرامی و بی‌قراری، احساس افسردگی و غمگینی در جامعه تا حد قابل‌توجهی تحت تأثیر همه‌گیری بیماری کووید۱۹ بوده است.

وی تغییرات در وضعیت اشتغال، تحصیل، ابتلای عضوی از خانواده به ویروس کووید۱۹ و فوت عضوی از خانوار به‌دلیل کرونا را برخی از عوامل تأثیرگذاری همه‌گیری کرونا در خانواده برشمرد و سپس درباره روابط زوجین در دوران کرونا گفت: کنار عوامل و بسترهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که منجر به روند رو به افزایش طلاق در دو دهه اخیر شده است، از اسفند ۱۳۹۸ شیوع و گسترش کووید۱۹ در ایران بر نگرانی از افزایش تنش‌ها در روابط خانوادگی و طلاق‌ها افزوده است. همچنین بحران کرونا و شرایط اقتصادی ناشی از آن، به افزایش فشار روانی بر خانواده‌ها و در نهایت خشونت‌های کلامی و جسمی می‌انجامد. طبق گفته مسئولان میزان تماس‌های زوجین مربوط به اختلافات خانوادگی در دوران قرنطینه و کرونا با صدای مشاور (پیامگیر تماس تلفنی) بهزیستی نشان می‌دهد که آمار اختلافات بین زوجین، سه برابر افزایش یافته است.

استاد دانشگاه افزود: کووید۱۹ و موقعیت‌های استرس‌زای آن باعث شده است روابط خانوادگی دچار مشکل شود و تعداد زوج‌هایی که خواهان جدایی و طلاق هستند افزایش یابد. البته، آمار رسمی ممکن است به‌دلیل کندترشدن فرایند رسیدگی در دادگاه در شرایط دورکاری و تعطیلی کمتر شده و کمتر در دسترس قرار گرفته و در نتیجه کمتر پیامدهای کووید۱۹ را بر طلاق به‌تصویر کشیده باشد، برای مثال در ماه اردیبهشت ۱۳۹۹ به‌دلیل تعطیلی سیستم قضائی و ثبتی تعداد طلاق‌ها در ایران در مقایسه با مدت مشابه در سال ۱۳۹۸ حدود ۳۴ درصد کاهش یافته است، اگر این ماه را کنار بگذاریم مقایسه سایر ماه‌ها با مدت مشابه در سال ۱۳۹۸ بیانگر افزایش طلاق‌هاست.

سلالاری‌فر در ادامه اظهار کرد: بر اساس نتایج بررسی، در ۶۶ درصد خانوارهای مورد بررسی، تصمیم به طلاق اعضای متأهل ۱۵ساله و بالاتر خانوار اصلاً بستگی به ازبین‌رفتن کووید۱۹ ندارد، در ۸٫۶ درصد تا حدودی و در ۲٫۳ درصد نیز تصمیم به طلاق به‌میزان زیادی بستگی به ازبین‌رفتن کووید۱۹ دارد، حدود ۲۱ درصد خانوارها نیز نمی‌دانند مقدار این بستگی تا چه‌حدی است.

وی اضافه کرد: بر این اساس، حدود ۱۱ درصد خانوارهای مورد بررسی معتقدند که تصمیم به طلاق در خانوار آن‌ها بستگی به ازبین‌رفتن کووید۱۹ دارد. این وضعیت برای خانوارهای شهری بیش از خانوارهای روستایی بوده است، همچنین، تجربه ابتلا و به‌ویژه فوت ناشی از کووید۱۹ در خانوار موجب شده است که خانوارها بیشتر تصمیم به طلاق را منوط به ازبین‌رفتن این بیماری بدانند، علاوه بر این، از دست دادن شغل عضوی از خانوار بر این امر که خانواده‌ها تصمیم به طلاق را وابسته به ازبین‌رفتن کووید۱۹ بدانند بیشتر تأثیرگذار بوده است.

وی در ادامه با برشمردن آسیب‌های همه‌گیری کرونا بر خانواده‌ها، تقویت چهار مهارت در ارتباط مؤثر برای خنثی‌سازی این آسیب‌ها را مورد تأکید قرار داد و گفت: برای روابط مؤثر در خانواده نیازمند چهار مهارت هستیم؛ شنیدن فعال، بیان مناسب احساسات و افکار و عقاید، استفاده مناسب از شیوه‌های ارتباط غیرکلامی و نیز، استفاده از سبک ارتباطی مؤثر.

وی سپس با بیان راهکارهای کاهش اختلافات، استفاده از روش‌های افزایش صمیمیت مانند برنامه‌ریزی برای انجام کارها با هم‌دیگر و نیز فعالیت مشترک را مورد تأکید قرار داد و گفت: لازم است به زوجین کمک شود تا مدت زمانی بیشتری به‌عنوان همسر با هم بگذرانند، به‌علاوه در این زمان فعالیت‌ها و وظایف خانگی مشترک داشته باشند، بدین منظور، زوجین با هم هفتگی برنامه‌ریزی کنند که در این روند به همفکری و صمیمیت اطلاعاتی می‌رسند و همین به صمیمیت عاطفی آنان کمک می‌کند.